

## ŠILUVOS LURDAS: LURDO (LOURDES) GROTOŠ PRANCŪZIJOJE KOPIJA AR SIEKINYS?

**Reikšminiai žodžiai:** Lurdas, Šiluvos Lurdas, Švč. Mergelė Marija, skulptūra.

### ĮVADAS

XIX a. Prancūzijoje kilęs liaudies pamaldumo apsi-reiškusiai Lurdo (*Lourdes*) Marijai fenomenas grotų arba vadinamųjų *Lurdu* (prancūzų kultūros inova-cijos) imitacijomis nuo 1858 m. paplito įvairiose pasaulio šalyse ir prisitaikė prie tautų papročių bei meninės kultūros. Lietuvoje Lurdo grotų statymo, papročių puoselėjimo bei specifinių apeigų atlikimo prie jų idėja pradėta realizuoti 1898 m. Palangoje. Per visą XX amžių Lurdai išplito Lietuvoje. Šio feno-meno simbolis sutinkamas ir Šiluvoje.

Šiluvos miestelis yra Lietuvos Katalikų bažnyčios etnografinis centras. Šiluva garsi savo sanktuariu-mais. Tai Šiluvos bazilika su joje esančiu stebuk-lingu Dievo Motinos Marijos paveikslu; Šiluvos bazilikos Brangenybių koplyčia su joje esančiomis relikvijomis; Švč. Mergelės Marijos Apsireiškimo koplyčia, kurioje ant Marijos Apsireiškimo akmens stovi Dievo Motinos Marijos altorius, o ant sienų kabo septynios Sopulingosios Marijos stotys ir prie-šais baziliką aikštėje stovinti Švč. Mergelės Marijos statula, liaudies vadinama *Šiluvos Lurdu*. Šiluva yra viena iš penkių vietų Europoje, kur apsi-reiškė Švč. Mergelė Marija, ir apsi-reiškimas oficialiai pripa-žintas Bažnyčios. 1608 metais įvykęs Švč. Mergelės Marijos apsi-reiškimas, kiek yra žinoma, yra anks-čiausias Europoje.

2008 m. Šiluva paminėjo Švč. Mergelės Marijos apsi-reiškimo Šiluvoje 400-ųjų metų jubiliejų. Apie Švč. Mergelės Marijos apsi-reiškimo Šiluvoje istoriją,

šio pamaldumo sklaidą ir jo nūdieną mokslininkų šiandien daug yra tyrinėta ir skelbta, tačiau nuošaly-je lieka išsamiau neaptarta priešais Šiluvos baziliką stovinti Švč. Mergelės Marijos skulptūra, vadina-ma *Lurdu*. Prie šio pamaldumo fenomeno tyrinė-jimų dalinai prisilietė 1935 m. kun. Paulius Katela straipsnyje *Marijos šventovė Šiluvoje*<sup>1</sup>, 1958 m. kun. Juozas Vaišnora monografijoje *Marijos garbinimas Lietuvoje*<sup>2</sup>, 1997 m. Jonas Ilskis straipsnyje *Statulos istorija*<sup>3</sup>, 1998 m. Skaidrė Urbonienė straipsnyje *Švč. Mergelė Marija tradicinėje lietuvių skulptūroje ir papročiuose*<sup>4</sup>, 2000 m. straipsnio autorius straips-nyje *Katalikiškos pridedamosios pamaldos Lietuvoje. Gegužinės ir birželinės pamaldos. Sekminės*<sup>5</sup>, 2002 m. Skaidrė Urbonienė straipsnyje *Švč. Mergelės Marijos vaizdavimas tradicinėje lietuvių liaudies skulptūro-je*<sup>6</sup>, 2003 m. Veronika Lileikienė straipsnyje *Lietuvos Lurdu kilmės istorija*<sup>7</sup> bei 2004 m. – *Lietuvos Lurdu (grotų) tipologiniai ypatumai*<sup>8</sup>, 2006 m. Aušra Kairaitytė straipsnyje *Švč. Mergelės Marijos išvaiz-dos ypatumai folklore*<sup>9</sup>, 2006 m. Veronika Lileikienė disertacijoje *Lietuvos lurdai XIX a. pab.–XXI a. pr.: nuo inovacijos iki tradicijos*<sup>10</sup> bei 2008 m. istorikas Liudas Jovaiša straipsnyje *Marijos perduotoji žinia nepavaldi istorijos dėsniams*<sup>11</sup>. Šio fenomeno tyrinė-jimą skatina ypač nūdieną aktuali religinės dvasinės etninės kultūros paveldo išsaugojimo problema.

**Tyrimo objektas** – *Šiluvos Lurdas*.

**Tyrimo tikslas** – atskleisti, ar *Šiluvos Lurdo* Švč. Mergelės Marijos skulptūra yra Lurdo grotos Prancūzijoje kopija ar siekinys.

**Tyrimo uždaviniai:** pirma, nustatyti galimas *Šiluvos Lurdo* kilmės ištakas; antra, pristatyti pirmtako – Lurdo grotos Prancūzijoje kilmę, bei trečia, surinktos medžiagos kontekste palyginti ir nustatyti, kas yra bendra tarp Lurdo grotos Prancūzijoje ir *Šiluvos Lurdo*?

Tyrimui pasitelkiami retrospekcijos, analizės bei lyginamasis metodai.

**Tyrimo rezultatų hipotezė** – *Šiluvos Lurdas* yra pirmtako Lurdo grotos Prancūzijoje dvasingumo siekinys bei katalikiško tikėjimo obeliskas Lietuvoje.

#### LURDO GROTOS PRANCŪZIJOJE IR ŠILUVOS LURDO ISTORIOGRAFINIAI ASPEKTAI

Trumpai pažvelkime į pirmtako – Lurdo grotos Prancūzijoje kilmę. Lurdas (*Lourdes*) – mažas miestelis Pietų Prancūzijoje, Pirėnų papėdėje. Šios vietovės slėnyje 1858 metais nuo vasario 11 dienos iki liepos 16 dienos Lurdo miestelio prieigų Masabielio kalno urve, esančio prie Gavės upelio ir iš olos stebuklingai ištryškusio šaltinio, vietinei 14-metei mergaitei Bernadetai Subiru (*Bernadette Soubirous*)

aštuoniolika kartų apsireiškė Švč. Mergelė Marija. Šie Lurdo miestelio įvykiai paskatino toje vietoje, kur buvo pasirodžiusi Švč. Mergelė Marija, įrengti grotą – pagerbimo vietą, o virš grotos pastatyti didžiulę bažnyčią ir dar tris šventoves: apačioje – Rožinio baziliką, aukščiau jos – Lurdo koplyčią (kriptą) ir viršuje – Aukštesniąją baziliką. Lurdo grota – tai natūrali kalno ola. Jos dešinėje pusėje pastatyta Švč. Mergelės Marijos skulptūra, simbolizuojanti 1858 m. kovo 25 d. pasirodžiusios Marijos klausimą Bernadetai: „Kas ji esanti?“ ir atsakymą: „Aš esu Nekaltasis Prasadėjimas“ (2 pav.). Po įvykusių Švč. Marijos apsireiškimų grotos viduje buvo pastatytas altorius, ant kurio aukojamos šv. Mišios. Kairėje grotos pusėje – suolelis, dešinėje – piramidės formos žvakidė (1 pav.). Kadangi šalia Lurdo grotos ištryško šaltinis, prie kurio vėliau įvyko daug stebuklingų pagijimų, tai netoli grotos išvedžioti vamzdžiai su čiaupais. Ten nuolat buriasi žmonės, kurie geria šaltinio vandenį, juo prausiasi ir, prisisėmę jo, vežasi į namus. Maldininkai Lurdą lanko ištisus metus, bet iškiliausia čia yra vasario 11 diena. 1907 m. popiežius Pijus X šią dieną paskelbė oficialia Lurdo Švč. Mergelės Marijos švente, o 1908 m. lapkričio 13 d. 50-mečio nuo Marijos



1 pav. Prancūzijos Lurdo grotos šventovė (*Lourdes grotą*)<sup>23</sup>.



2 pav. Prancūzijos Lurdo Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo statula<sup>24</sup>.

apsireiškimų jubiliejaus proga (skaičiuojant nuo pirmojo apsireiškimo 1858 m. vasario 11 d.) įtraukė ją į Romos kalendorių<sup>12</sup>.

Iš Pietų Prancūzijos šis pamaldumas pasiekė ir katalikiškosios Europos šiaurės rytinį kraštą – Lietuvą. Čia pirmosios Prancūzijos Lurdo pavyzdžiu įrengtos vietos atsirado 1898–1900 m. Palangoje, o 1908 m. – Plungėje ir Šiluvoje. Šiluvoje liaudis tai pavadino *Šiluvos Lurdu*. Tai Švč. Mergelės Marijos statula, stovinti priešais Šiluvos bažnyčią. Jos pamaldumo tradicija pirmiausia betarpiškai yra susieta su Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo Šiluvoje istorija, kai 1608 metais, sunkiais poreformaciniais laikais, Šiluvoje piemenims ganant bandą, netikėtai ant didelio akmens pasirodė Švč. Mergelė Marija. Piemenėliai, ganę bandą lauke, prie didelio akmens, pamatė Ponią palaidais plaukais, laikančią rankose Kūdikėlį ir graudžiai verkiančią. Vienas iš piemenėlių

tuojau nubėgo pas savo katechetą (Mikalojų Fierą) ir pranešė, ką matęs. Katechetas pasikvietė kalvinistų mokytoją Saliamoną Grodskį, ir abu nuskubėjo prie akmens. Pamatė Ponią ir kreipėsi į ją: „Ponia, ko verki?“. Ši atsakė: „Todėl, kad prieš tai šiose žemėse garbino mano Sūnų, o dabar čia sėja rugius“. Tai pasakiusi išnyko. Tuos žodžius išgirdę katechetas su mokytoju tarė: „Šmėkla kažkokia buvo ar vaizduotės padarinys!“. Paskui vakare, parginę bandą, piemenėliai ėmė pasakoti visiems apie regėjimą. Tarp jų buvo vienas daugiau kaip šimto metų, nuo senatvės apakęs senelis, jis tarė: „Kaimynai, kalbėkite ką norite, ne kokia šmėkla ant akmens pasirodė, bet pati Mergelė su savo Sūneliu, kurio garbei tose žemėse prieš aštuoniasdešimt metų buvo senoji katalikų bažnyčia. O mūsų ponai ją pražudė“<sup>13</sup>. Šitokiais žodžiais Švč. Mergelės Marijos pasirodymą Šiluvoje aprašė seniausios žinomos (1661 m.) šios vietovės istorijos autorius Šiluvos klebonas prepozitas kan. Mikalojus Sviechovskis<sup>14</sup>. Stebuklas buvo išaiškintas kaip skatinimas vietos gyventojams atstatyti prieš aštuoniasdešimt metų kalvinistų nugriautą katalikų bažnyčią.

Apsireiškimo vieta kartais painiojama su buvusios bažnyčios vieta. Išties tas „didelis akmuo“ buvo laukuose, tolokai nuo buvusios bažnyčios. Tie laukai vadinami „bažnytinėmis žemėmis“, bet niekur nevadinami kapinėmis. Kapinės toje vietoj pradėtos rengti po Marijos apsireiškimo, o akmuo tik vėliau atsidūrė tarp kapų. Gal toji aplinkybė ir leido statyti kapinėse „ant akmens“ mažą koplytėlę. 1663 m. vyskupas Aleksandras Sapiega koplyčią perstatė, „o ant akmens, ant kurio apsireiškė Marija, įrengė altorių. 1770 m. kun. Tadas Bukota iš Londono parvežė marmurinę Marijos su kūdikiu statulą ir pastatė koplyčios altorių“<sup>15</sup>. Kai koplyčia, gaubianti akmenį, paseno ir supuvo, vyskupas Simonas Giedraitis „1818 m. pastatė naują, didesnę, savo stiliumi panašią į Vilniaus katedrą medinę koplyčią, kuri čia išstovėjo ligi XX a. pradžios“<sup>16</sup>. Naujos mūro koplyčios projektas jau 1903 m. buvo parengtas Paryžiuje gyvenusio lietuvių architekto Antano Vivulskio. Ši koplyčia vietos klebono Marcijono Povilo Jurgaičio rūpesčiu norėta pastatyti Marijos apsireiškimo 300 metų jubiliejui<sup>17</sup> (Apsireiškimo koplyčia buvo pastatyta ir pašventinta 1924 m. rugsėjo 8 d., – aut. past.).

Istoriografiniai šaltiniai byloja, kad iki 1909 metų prieš parapijos bažnyčią buvo tuščia aikštė. Šiluvos klebonas Marcijonas Povilas Jurgaitis buvo numatęs šioje aikštėje Marijos apsireiškimų Lurdo 50-ies metų jubiliejaus proga pastatyti Lurdo grotos Švč. Mergelės Marijos statulos kopiją. Tuo pat metu caro valdžia ketino tuščioje aikštėje pastatyti cerkvę. Tai išgirdęs kunigas tuoj nupirko priešais bažnyčią esančią aikštę, aptvėrė ją tvora, aplink apsodino medeliais, iš „Petrapilio parvežė špižinę Dievo Motinos statulą ir pastatė ją sodnely“<sup>18</sup>. Tačiau kun. M. P. Jurgaičio Šiluvai padarytas kultūros darbas nepatiko carinės Rusijos valdžiai, nes klebonas „pastatė viešoje aikštėje – *na publičnoj ploščjadi Čudatvornuju Božiju Mater*“ – stebuklingą Dievo Motiną. Valdžia pasiuntė pranešimą „pirstavui“. Tačiau klebonui paaiškinus, kad jis pastatęs savo sodnely ne „*Čudatvornuju Božiju Mater*, bet paprastą statulą iš Petrapilio, iš Navickio liejyklos, viskas nurimo“<sup>19</sup>. Taip Šiluvoje aikštėje priešais bažnyčią pastatyta Švč. Mergelės Marijos statula, liaudyje pavadinta *Lurdu*. Ji maldininkų buvo gausiai lankoma per Šiluvoje vykstančius Dievo Motinos Gimimo šventės atlaidus ir išstovėjo iki 1960 m. (3 pav.).

Pirmosios sovietinės represijos Šiluvoje pasireiškė nuo 1959 metų, kada sekdamas 1958 m. Maskvos nurodymu dėl šventų vietų išnaikinimo, 1959 m. balandžio 20 d. Lietuvos komunistų partijos Centro komiteto biuras priėmė nutarimą, kuriame buvo numatyta, kaip sumažinti tikinčiųjų antplūdį per didžiuosius atlaidus į Šiluvą. Buvo nurodyta bažnytinių renginių metu, kurie sutraukia minias tikinčiųjų, rengti pasaulietinius renginius, trukdyti kunigams nuvykti į atlaidus, transporto priemonių valdytojams uždrausta maldininkus vežti automobiliais<sup>20</sup>. Apie 1960 metus sovietų valdžia įsakė Švč. Mergelės Marijos statulą nuimi. Ji buvo perkelta prie Švč. Mergelės Marijos Apsireiškimo koplyčios, o jos vietoje pastatytas paminklas-plokštė „už Tarybų valdžią žuvusiems šiluviškiams“<sup>21</sup>.

Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, 1991 m. plokštė perkelta į kapines, o 1992 m. priešais baziliką aikštėje buvo sugrąžinta Švč. Mergelės Marijos statula, liaudies vadinama *Šiluvos Lurdu*<sup>22</sup>. 2008 metais, minint Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo Šiluvoje



3 pav. Šiluvos Lurdo Švč. Mergelės Marijos statula. 1908 m. Nuotrauka Veronikos Lileikienės, 2005 m.<sup>25</sup>

400-ųjų metų jubiliejų, Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus, SJ iniciatyva ši statula buvo perlieta iš bronzos.

Peržvelgus pateiktą istoriografinę medžiagą matome, kad Šiluvoje Švč. Mergelės Marijos statula, liaudyje vadinam *Šiluvos Lurdu*, prieš bažnyčią buvo pastatyta dėl dviejų priežasčių: pirma – vietos katalikų kunigo norėta išvengti caro valdžios ketinimo aikštėje pastatyti cerkvę, antra – siekiant paminėti Švč. Mergelės Marijos apsireiškimų Lurdo grotose Prancūzijoje 50-ies metų jubiliejų.

#### LURDO GROTOS PRANCŪZIJOJE IR ŠILUVOS LURDO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS SKULPTŪROS SAVASTIS

*Šiluvos Lurdo* kultūrinio aspekto tyrinėjimų problematiką išprovokuoja tai, kad jo pirmtako Lurdo grotos Prancūzijoje šventovę sudaro urvas (grota), altorius, žvakidė, suolelis, iš uolos ištekantis šaltinis

ir Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo statula (žr. 1 ir 2 pav.).

Šiluvoje, aikštėje prieš bažnyčią, nėra grotos, altoriaus, žvakidės, suolelio, nei iš uolos ištekancio šaltinio. Čia tik stovi Švč. Mergelės Marijos statula, liaudyje vadinama *Šiluvos Lurdu* (žr. 3 pav.).

Pažvelgę į pateiktus pavyzdžius matome, kad Lurdo grotoje Prancūzijoje skulptūros ikonografinis tipas yra Nekaltojo Prasidėjimo Švč. Mergelė Marija, kuriame Marija vaizduojama stovinti, sudėjusi rankas maldai, vilkinti balta suknele, sujuosta melsva, pakankamai plačia juosta, apsisupusi mėlynu ar baltu apsiaustu. Jos galvą dengia balta skraistė arba apsiaustas, pėdas puošia rožių žiedai, o dešinėje rankoje – rožinis. Skulptūroje iškalti žodžiai: „Aš esu Nekaltasis Prasidėjimas“<sup>26</sup> (žr. 2 pav.).

*Šiluvos Lurdo* skulptūroje Marija vaizduojama nuleistomis rankomis, po kojomis – žemės rutulys su žalčiu. Pati skulptūra – balta (nuo 2008 m. – bronzinė). Jos ikonografija yra artimesnė Švč. Mergelės Marijos Maloningosios tipui (žr. 3 pav.). Marijos Maloningosios skulptūroms būdingi šie elementai: ji stovi ant žemės rutulio, po kojomis – žaltys ar pusmėnulis (arba abu kartu). Iš nuleistų Marijos rankų sklindantys malonės spinduliai suvokiami kaip Marijos teikiamos malonės, prašymų išsipildymo simbolis. Drabužių spalvos atitinka Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ikonografinio tipo spalvas<sup>27</sup>. *Šiluvos Lurdo* Švč. Mergelės Marijos statuloje nėra iškaltų žodžių: „Aš esu Nekaltasis Prasidėjimas“, kaip Lurdo grotoje Prancūzijoje.

Švč. Mergelės Marijos pamaldumo istorija susijusi su dogmatiniais teologų ginčais dėl tikėjimo Marijos Nekaltuoju Prasidėjimu. Nuo seno Vakarų pasaulio teologai ginčijosi dėl Marijos Nekaltojo Prasidėjimo.

Pranciškoniai, remdamiesi žymiu savo ordino teologu Jonu Duns Škotu, mokė, kad „Marija, kuriai buvo skirta visuotinė nuodėmės (žalčio) pergalė, turėjo būti Dievo apsaugota nuo gimtosios nuodėmės pačioje jos pradžioje, nes nebūtų galėjusi tapti nuodėmės nugalėtoja, jei bent vieną akimirką būtų buvusi nuodėmėje“<sup>28</sup>.

Dominikonai, remdamiesi savo ordino teologų šv. Alberto Didžiojo ir šv. Tomo Akviniečio mokymu, tvirtino, kad Marija, kaip ir visi žmonės, buvo pradėta gimtojoje nuodėmėje, bet ypatingai Dievo paveikta, nuo nuodėmės apvalyta. Anot šios krypties teologų, Kristaus atpirkimas – visuotinis, nes, šv. Pauliaus žodžiais tariant, visi Adomo asmenyje nusidėjo. Taigi atpirkta turėjo būti ir Marija, nors išskirtinai ir buvo apvalyta nuo gimtosios nuodėmės dėl būsimo Kristaus atpirkimo<sup>29</sup>.

1476 m. popiežius Sikstas IV patvirtino, jog tikėjimas Nekaltuoju Marijos Prasidėjimu atitinka Bažnyčios mokymą ir Šventąjį Raštą<sup>30</sup>.

Kaip ir pranciškoniai, jėzuitai visada pripažino ir gynė mokymą apie Nekaltąjį Marijos Prasidėjimą. Jėzuitai, pakviesti į Lenkiją ir Lietuvą ginti katalikybę nuo protestantizmo, ypač skatino melstis Marijai.

Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo dogmą paskelbė popiežius Pijus IX 1854 m. gruodžio 8 d. bule *Ineffabilis Deus*<sup>31</sup>, o netrukus, tarsi tai patvirtindama, Lurdo miotelio prieigose pasirodė Švč. Mergelė Marija teigdama, kad „Aš esu Nekaltasis Prasidėjimas“.

## IŠVADOS

Atliktas tyrimas leidžia pristatyti šias išvadas:

- pirma, *Šiluvos Lurda* su pirmtaku Lurdo grota Prancūzijoje vienija tai, kad šiose vietovėse įvyko Švč. Mergelės Marijos apsireiškimai;
- antra, *Šiluvos Lurdas* įkurtas Švč. Mergelės Marijos apsireiškimų Lurdo grotoje (Prancūzija) 50-ies metų jubiliejaus paminėjimo proga 1908 m.;
- trečia, *Šiluvos Lurdo* kilmė taip pat sietina su geopolitiniu įvykiu (1908 m. carinė valdžia siekė *Šiluvos Lurdo* vietoje statyti cerkvę);
- ketvirta, *Šiluvos Lurda* ir jos pirmtaką Prancūzijoje vienija tik Švč. Mergelėi Marijai skirta statula; kitų Lurdo grotos Prancūzijoje aplinkos atitikmenų Šiluvoje nėra;
- penkta, *Šiluvos Lurdo* Švč. Mergelės Marijos skulptūra, nors ir vaizduoja Mariją, tačiau nėra

Lurdo grotos Prancūzijoje Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo skulptūros kopija, taigi šią statulą vadinti *Šiluvos Lurdu* yra neteisinga. Švč. Mergelės Marijos statula Šiluvoje priskirtina Švč. Mergelės Marijos Maloningosios ikonografiniam tipui.

Atlikto tyrimo rezultatai pagrindžia darbo pradžioje iškeltą prielaidą, kad *Šiluvos Lurdas* yra katalikiško tikėjimo obeliskas Lietuvoje bei Lurdo grotos Prancūzijoje pamaldumo dalinis siekinys, nes su šia statula siekta pasipriešinti carinei rusifikacijai, sovietiniam ateizmui bei Šiluvoje įamžinti 50-ies metų Marijos Apsireiškimo Lurde jubiliejų.

#### Nuorodos

- <sup>1</sup> Katela, Paulius. *Marijos šventovė Šiluvoje*. In: *Šiluva*. 1935, Nr. 3.
- <sup>2</sup> Vaišnora, Juozas, MIC. *Marijos garbinimas Lietuvoje*. Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 1958.
- <sup>3</sup> Ilskis, Jonas. *Statulos istorija*. In: *Dienovidis*. 1997, Nr. 21, p. 10.
- <sup>4</sup> Urbonienė, Skaidrė. *Švč. Mergelė Marija tradicinėje lietuvių skulptūroje ir papročiuose*. In: *Liaudies kultūra*. 1998, Nr. 4, p. 25–34.
- <sup>5</sup> Motuzas, Alfonsas. *Katalikiškos pridėdamosios pamaldos Lietuvoje. Gegužinės ir birželinės pamaldos. Sekminės*. In: *Liaudies kultūra*. 2000, Nr. 2, p. 14–19.
- <sup>6</sup> Urbonienė, Skaidrė. *Švč. Mergelės Marijos vaizdavimas tradicinėje lietuvių liaudies skulptūroje*. In: *Senovės baltų kultūra. Nuo kulto iki simbolio / Sud. E. Usačiovaitė*. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2002, p. 288–314.
- <sup>7</sup> Lileikienė, Veronika. *Lietuvos Lurdu kilmės istorija*. In: *Soter*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2003, Nr. 9 (37), p. 295–311.
- <sup>8</sup> Lileikienė, Veronika. *Lietuvos Lurdu (grotų) tipologiniai ypatumai*. In: *Tiltai. Krikščioniškosios vertybės moderniojoje visuomenėje* (priedas). 2004, Nr. 25, p. 119–134.
- <sup>9</sup> Kairaitytė, Aušra. *Švč. Mergelės Marijos išvaizdos ypatumai folklore*. In: *Liaudies kultūra*. 2006, Nr. 1, p. 10–12.
- <sup>10</sup> Lileikienė, Veronika. *Lietuvos lur dai XIX a. pab.–XXI a. pr.: nuo inovacijos iki tradicijos*. Daktaro disertacija. Humanitariniai mokslai, etnologija (07H). Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2006.
- <sup>11</sup> Jovaiša, Liudas. *Marijos perduotoji žinia nepavaldi istorijos dėsniams*. In: *Šiluvos žinia*. 2008, vasaris, Nr. 4, p. 15–19.
- <sup>12</sup> Kajackas, Algimantas. *Bažnyčia liturgijoje. Liturgijos raida istorijoje*. Kaunas: Lietuvos katechetikos centras, 1997, p. 160.
- <sup>13</sup> Skrinckas, Robertas Gedvydas. *Piligrimo vadovas po stebuklingas Marijos vietas*. Kaunas: Judex, 1999, p. 29–30.
- <sup>14</sup> Ibid., p. 29.
- <sup>15</sup> Kviklys, Bronius. *Lietuvos bažnyčios*. T. 3. *Kauno arkivyskupija*. Chicago: Amerikos lietuvių bibliotekos leidykla, 1983, p. 403.
- <sup>16</sup> Vaišnora, op. cit., p. 355.
- <sup>17</sup> Motuzas, Alfonsas. *Katalikų liaudies pamaldumo praktikos Lietuvoje. Vadovėlis aukštosioms mokykloms*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2005, p. 115.
- <sup>18</sup> Lileikienė, op. cit., 2006, p. 37–38.
- <sup>19</sup> Katela, op. cit., p. 10.
- <sup>20</sup> Streikus, Arūnas. *Sovietų valdžios antibažnytinė politika Lietuvoje (1944–1990)*. Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, 2002, p. 199.
- <sup>21</sup> *Vilniaus Verkių Kalvarijos / Teksto autoriai: kun. K. Latoža, V. Laurukienė, J. Mačiūnaitė, A. Motuzas*. Vilnius: Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija, 2004, p. 17.
- <sup>22</sup> [S. n.] *Artėjantys Šilinių atlaidai: ką mena senieji gyventojai*. In: *Kauno diena*. 1997 m. rugsėjo 5 d., p. 17.
- <sup>23</sup> Pierre Vincent nuotrauka iš [http://www.lourdes-france.org/index.php?goto\\_centre=ru&contexte=en&id=405](http://www.lourdes-france.org/index.php?goto_centre=ru&contexte=en&id=405).
- <sup>24</sup> Iliustracija iš <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cc/VirgendeLourdes.JPG>.
- <sup>25</sup> Iliustracija iš Lileikienė, Veronika. *Lietuvos lur dai XIX a. pab.–XXI a. pr.: nuo inovacijos iki tradicijos*. Daktaro disertacija. Humanitariniai mokslai, etnologija (07H). Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2006, priedas Nr. 44, 1 pav.
- <sup>26</sup> Urbonienė, op. cit., 2002, p. 303.
- <sup>27</sup> Ibid., p. 297.
- <sup>28</sup> Vaišnora, op. cit., p. 200.
- <sup>29</sup> Ibid.
- <sup>30</sup> Motuzas, op. cit., 2005, p. 19.
- <sup>31</sup> Bonaventūra, OFM. *Dun Skotas*. In: *Šv. Pranciškaus varpelis*. 1935, Nr. 5, p. 133–138.

**Alfonsas MOTUZAS**  
*Vytautas Magnus University, Kaunas*

## **THE LOURDES OF ŠILUVA: A COPY OF THE FRENCH LOURDES GROTTO OR AN OBJECTIVE?**

**Key words:** Lourdes Grotto, *The Lourdes of Šiluva*, Our Lady, a statue.

### **Summary**

Started in France in the 19th century with a folk devotion to the Apparition of Our Lady at the Grotto of Lourdes, creating grottos as a new phenomenon of French culture from 1858 as a new custom spread all over the world.

In Lithuania the building of Lourdes grottos, creating new customs and rituals, started to be realized in 1898 in Palanga. During the 20th century the tradition of Lourdes spread all over Lithuania. We can also see this symbol in Šiluva. A small town of Šiluva is the ethnographic centre of the Lithuanian Catholic Church.

Šiluva is famous for its sanctuaries. It is the Basilica of Šiluva where there is a miraculous image of *The Blessed Virgin Mary with the Child*, the Chapel of Treasures with all the reliquiae, the Chapel of Apparition with the Apparition stone and the altar of Our Lady on it. There are seven Stations of the Sorrowful Mother on the walls. Opposite the Basilica there is the statue of Our Lady, called *The Šiluva Lourdes*. Šiluva is one of the five places in Europe renowned for the Apparitions of Our Lady, recognized by the officials of the Church. It is the earliest apparition in Europe that happened in 1608. In 2008 the Catholic world commemorated the 400th Anniversary of the Apparition of Our Lady in Šiluva.

The commemoration of this event caused the problem of preservation of this religious, spiritual and cultural heritage. One of these objects is *The Lourdes of Šiluva*. The task of the research is to reveal whether the statue of Our Lady at *The Lourdes of Šiluva* is a copy of the French Lourdes or whether it is only an objective.

The tasks of the research: firstly, to define a possible origin of *The Lourdes of Šiluva*, secondly, to establish the origin of the French Lourdes, and thirdly, following the given materials, to reveal what is common between the French Lourdes and *The Lourdes of Šiluva*.

The research allows us to make such conclusions: firstly, what consolidates *The Lourdes of Šiluva* and the French Lourdes Grotto are the Apparitions of Our Lady; secondly, *The Lourdes of Šiluva* was established on the 50th anniversary of the Apparition of Our Lady in Lourdes Grotto in France in 1908; thirdly, the origin of *The Lourdes of Šiluva* is associated with a geopolitical event – the tzarist Russia had an intention to build an Orthodox church instead of *The Lourdes of Šiluva*; fourthly, these two places have a statue devoted to Our Lady; fifth, the statue of Our Lady in *The Lourdes of Šiluva* is not a copy of the French Lourdes as Immaculate Conception; it is closer to the iconographical type of Our Lady of Miraculous Medal; so, consequently, *The Lourdes of Šiluva* has nothing in common with the French Lourdes, except the statue of Our Lady.

The results of the research lead to an initial premise that *The Lourdes of Šiluva* is the obelisk of the Catholic Faith in Lithuania and the objective of the French Lourdes Grotto.

*Gauta 2009 04 28*  
*Parengta spaudai 2009 05 26*